

نشان جدید، نشانی جدید
طرح رویرو نشان جدید انجمن یوزپلنگ ایرانی است. این لوگو توسط احسان جنتی طراحی شده است.
همچنین از این پس وب سایت انجمن با نشانی www.wildlife.ir نیز قابل دسترسی است.

برای حفاظت از حیات وحش

سال چهارم، شماره ۱۲، پاییز ۸۷، ۸ صفحه، رایگان

سرمقاله

پایگاه اطلاعات گربه‌سانان کوچک ایران

کارکار. منطقه شکار ممنوع بهبوده رفعی / عکس: دوربین تلهای

پلنگ سیاست باز

محمدصادق فرهادی نیا- این روزها، پلنگ هم ماجرایی بیدا کرده و ظاهرا به همان راه پرحاشیهای می‌رود که یوز رفت. روز یکشنبه ۱۲ خرداد ماه، مقاله‌ای به قلم کاووه فیض اللهی با عنوان «پلنگ ما را پس بدھید لطفا» در روزنامه کارگزاران به چاپ رسید. مقاله مذکور جوابیه‌ای بود بر سرمقاله‌ای به قلم همین نگارنده با عنوان «چه نشسته‌ایم که پلنگ ایرانی از دست رفت» که در شماره ۱۰ یوزنامه به چاپ رسیده و در روز ۲۵ فروردین ماه در روزنامه اعتماد ملی با همین عنوان منتشر شد. به خوانندگان محترم توصیه می‌شود، نوشته‌های مذکور را از سایت روزنامه‌های مربوطه بازیابی کنند. در این نوشتار سعی بر آن است که نکاتی درخصوص دیدگاه‌های مطرح شده در روزنامه کارگزاران ارائه شود، با این امید که این مباحث کمکی به حفظ پلنگ در کشورمان نماید. متن پیش‌رو به عنوان جوابیه برای چاپ در روزنامه کارگزاران ارسال شد، البته لازم به ذکر است مسئول بخش محیط‌زیست این روزنامه آقای فیض اللهی به دلایل شخصی از انتشار آن امتناع نمود! انتظار می‌رود ارباب جراید به دور از منافع شخصی

ادامه در صفحه ۲

THE WILDLIFE OF ILAM حیات وحش ایلام

A FILM BY : FATHOLLAH AMIRI

آسمان شب پارسه**ارائه کننده انواع دی وی دی های حیات وحش و مستندهای طبیعت**

www.telescope.ir
info@telescope.ir

تلفن: ۰۲۱-۸۸۶۶۰۸۸۶ - ۰۲۱-۸۸۶۶۰۸۸۷ - ۰۲۱-۸۸۶۶۰۸۸۸ / واحد ۴۱۲ و ۴۱۳ - طبقه ۴ - تلفن: ۰۲۱-۷۷۴۴۱۸۱

نشانی موسسه:

تج

ری

ش

س

ی

ن

د

ل

ی

ز

نشانی فروشگاه:

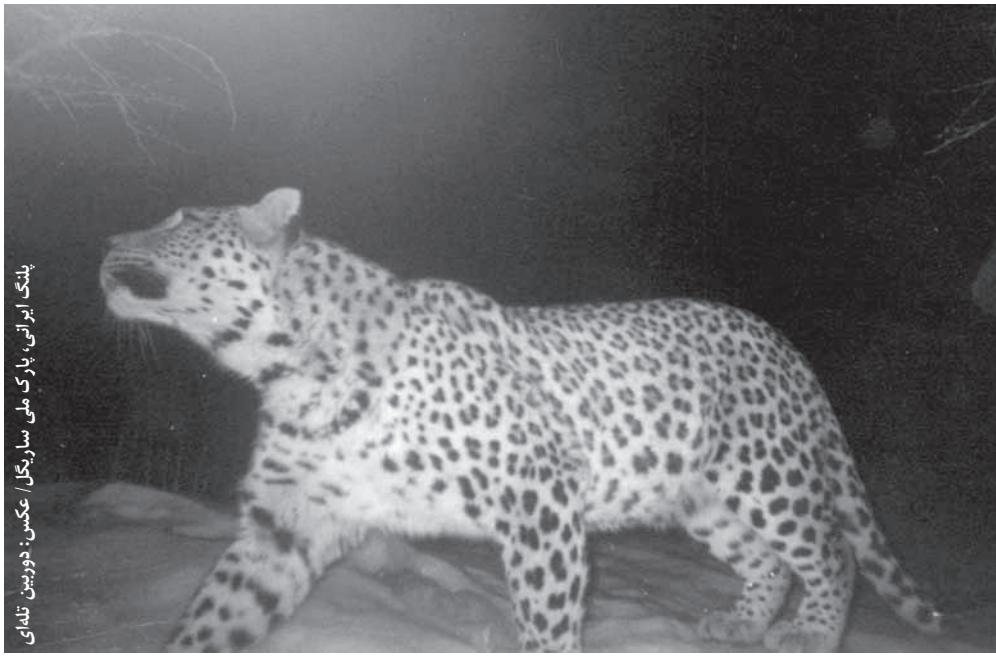
تهران - بالاتر از میدان ونک - تقاطع میرداماد و ولی‌عصر - مجتمع کامپیوتر پایتخت - طبقه‌ی دوم - واحد ۲۰۲ / تلفن و فکس: ۰۲۱-۸۸۶۶۰۸۸۶

شوکا بهتر از گوزن زرد ایرانی نیست، پس چرا بودجه‌های هنگفتی صرف حفاظت از گوزن زرد ایرانی می‌گردد؟ پس می‌بینید که پسوند ایرانی بودن چندان هم بی‌تأثیر نبوده است! روندی که انجمن بوزپلنگ ایرانی در حفاظت از بوز ایران دنبال می‌نمود و با آن حوزه کار خود را تعریف نمود، برخلاف اعتقاد فیض اللهی، "تعارضی" با مفهوم بوز آسیایی ندارد.

فیض اللهی در مقاله خود تحت قالب‌های فکری تک بعدی که ماحصل سال‌ها تلاش در عرصه ترجمه متون صرفا علمی است، از همان دیدگاه صرفا علمی به این قضیه ساده ولی حساس نگریسته و نتوانسته است با نگاهی جامع نگر این موضوع را مورد مشکافی قرار دهد. متأسفانه امروزه به هر دلیل مفاهیم صرفا علمی پایه، تنها در کلاس‌های درس جای دارند و در خوشبینانه‌ترین حالت، شاید بتوانند تنها زیرساخت‌های این را بنا نهند. ما در کلاس‌های درسمنان فقط می‌آموزیم که ببینیم، بشناسیم، بشماریم و ... و همه این‌ها برای یک هدف ناگفته است: حفاظت! شاید همین فاصله زیاد میان فضای فکری برخی تصمیم‌سازان و تصمیم‌گیرندگان کشورمان یکی از دلایل اصلی عدم بکارگیری طرح‌های تحقیقاتی در ایران به عنوان ازار تصمیم‌گیری باشد، چون گاهی فراموش می‌کنیم که علم برای زندگی است نه علم برای علم (یعنی صرفا مباحث آکادمیک، چاپ در ژورنال‌های معتبر و غیره).

برای وارد شدن به بازی حفاظت، باید با تمام وجهه تاس آن آشنا شویم و بعد علمی، تنها یک وجه آنست. امروزه در هر جای دنیا که یک دوره حفاظتی برگزار می‌شود، «سیاست حفاظت» بخشی لاینک آنست و مباحث علمی، تنها بخش اندکی از آنرا تشکیل می‌دهند. حفاظت در عمل بسیار متفاوت از مقالات صرفا علمی است. در برخی کشورها، مفاهیم مذهبی یکی از مهم‌ترین ابزارهای حفاظت هستند (مانند بودا)، در برخی مناطق تفکرهای ملی گرایی مانند هندوستان. شیر در آسیا و ببر در هندوستان همچنان از دید IUCN به عنوان شیرآسیایی و ببر بنگال نام برده می‌شود، ولی هندی‌ها هر دو را سال‌هast که هندی کرده‌اند و البته نقش همین اقدام آن‌ها را در حفظ این دو گربه‌سانان بزرگ در دومین کشور پرجمعیت دنیا نمی‌توان انکار کرد. آن‌ها حتی از جبیر هم با نام «آهی هندی» نام می‌برند. ایرانی بودن پلنگ هم بدون شک در حفظ بقای آن در کشوری که سنگرگاه عمده آن محسوب می‌شود، نقش مؤثری خواهد داشت. این سیاست کاری دوستان قفقازی، نشان دهنده تلاش آن‌ها برای حفظ پلنگ است و گمان می‌رود که حداقل هدف غایی آن‌ها برای ما هم ارزشمند باشد. ولی احتمالاً هم عقیده هستیم که جنجال سیاسی، زمانی مذموم است که مراد منافع شخصی باشد. مانند آن روزنامه نگار سیاست‌ورزی که اواخر سال گذشته با خاطر محروم شدن از حقوق ماهیانه معادل دوبرابر یک کارمند عادی سازمان حفاظت محیط‌زیست به دلیل تغییر در مدیریت یکی از پروژه‌های بین‌المللی این سازمان، با استفاده از ابزار رسانه‌ها جو گسترده‌ای را برعلیه دیگران راه انداخت.

همه مابه پلنگ از دید خود نگریسته‌ایم. فیض اللهی از دید یک زیست‌شناس صرفا علمی و بندۀ از دید کسی که علاقه‌مند به حرکت در مسیر حفاظت علمی و عملی است. دید هر یک از ما از نظر خودمان صحیح است، ولی قضایت را باید به کارشناسان واگذار کرد تا دید که میان این دو و احتمالاً سایر دیدگاهها، به صورت نسبی کدامیک مطابق واقعیت است. به‌هرحال، مسئله خوشحال‌کننده آنست که به‌نظر می‌رسد حداقل نقطه غایی سیاری از اشخاصی که در این زمینه فعالیت می‌کنند حفاظت است. هرچند که ندانیم چگونه باید وارد این بازی شد.

پلنگ سیاست باز

بخصوص در زمینه گربه‌سانان قرار می‌گیرد. حال از منظر حفاظت در کشور خودمان به قضیه نگاه کنیم! طی ۵ سال گذشته تقریباً یک پلنگ در هر ماه یک پلنگ توسط انسان ازیاد آمده است، به عبارت بهتر، از این نظر اوضاع مساعد نیست. فیض اللهی بر این باور است که «ایرانی بودن یک جانور هیچ تأثیری بر روند حفاظتی آن نمی‌گذارد». تجربه چندین ساله ما می‌بین آنست که استناد به ایرانی بودن جانوران، نقش غیرقابل انکاری در ترغیب جامعه دارد. آنهم جامعه‌ای که تمامی درک آن از حیات وحش، تنها فیلم‌های آفریقاپیست و عموماً نمی‌دانند که اصلاً در ایران هم حیات وحشی وجود دارد یا نه. جامعه‌ای که از ۷ ارزش برشمرده شده برای حیات وحش، تنها ارزش مصرفی برای آن قائل است. آیا می‌دانید بیشترین مطالعاتی که در مورد پستانداران (غیر از راسته‌های کوچک جنگه) در کشور صورت گرفته در زمینه چه گونه‌هایی بوده است؟ بیشترین مطالعات در زمینه گونه‌هایی صورت گرفته است که پسوند ایرانی را یدک می‌کشند. به عنوان مثال تنها

ایرانی بودن پلنگ بدون شک در حفظ بقای آن در کشوری که سنگرگاه عمدتاً اش محسوب می‌شود، نقش مؤثری خواهد داشت

در میان سُم‌داران ایرانی، بیش از ۵۰ درصد مقالات چاپ شده مربوط به آهی ایرانی و گوزن زرد ایرانی است. در زمینه آموزش مردم در خصوص بوزپلنگ نیز باید اذعان داشت که هرچند بدون شک، بوز در آسیا به غیر از ایران در سایر کشورهای همسایه شرقی نیز باقی مانده است، ولی جانور اینکه آینده بوز در آسیا در دستان ایرانیان است و این جانور امروزه به نوعی به دلیل سهل‌انگاری حفاظت در سایر کشورهای آسیایی، ایرانی شده، بسیار برای مردم و تصمیم‌گیرندگان تأثیربخش بوده است. ایرانی بودن به نوعی باعث ایجاد انتظار مجامع بین‌المللی و حتی وجودمان از خودمان می‌گردد. تا به حفظ بقای گونه‌هایی که به نوعی منسوب به ما هستند، توجه بیشتری داشته باشیم. این اقدامی است که امروزه تمامی کشورهای جهان انجام می‌دهند. در حال حاضر از میان سه گوزن موجود در کشور، نسل گوزن زرد ایرانی بدون شک از بین این پیشنهاد وی تا به امروز توسط این نهاد مورد پذیرش شد؟ چرا به رغم آنکه از دید IUCN خوروزیان یکی از قابل اعتمادترین محققین در خصوص پلنگ است، با این حال این پیشنهاد وی تا به امروز توسط این نهاد مورد پذیرش قرار نگرفته است؟ ساتونین در میان جانورشناسان روی گوزن موجود در کشور، نسل گوزن زرد ایرانی بدون شک از بین خواهد رفت چون در چندین منطقه حداقل به صورت محسوس یا جزیره‌ای نگهداری می‌شود، ولی به رغم آنکه اوضاع مرا و

خود، تنها به نشر حقایق بپردازند. برای آن دسته از خوانندگانی که مطالب گذشته را مطالعه نکرده‌اند لازم است نکاتی به عنوان مقدمه مطرح شود. سال‌هاست که پلنگ غرب آسیا در میان مختصان و عموم مردم به پلنگ ایرانی (*Panthera pardus saxicolor*) موسوم است. در سال ۲۰۰۶، محقق ارمانتانی در مقاله‌ای استدلال نمود که نام پلنگ ایرانی را پژوهشگری با نام «پوکاک» در سال ۱۹۲۷ م. نامگذاری کرده، حال آنکه محقق دیگری با نام پلنگ «ساتونین» در سال ۱۹۱۴ م. نام پلنگ قفقازی را برای آن نامگذاری نموده بود. طبق قانون ترادف که در میان زیست‌شناسان مرسوم است، هرگاه زیست‌شناسی هنگام بازنگری یک گروه، تشخیص دهد که دو یا چند نام علمی قدیمی‌تر است و بقیه را ذیل آن به عنوان نام‌های مترادف فهرست می‌کند. فیض

اللهی معتقد است که ایرانی بودن نام یک گونه یا زیرگونه هیچ کمکی به بقای آن در کشور نمی‌کند و معتقد است بندۀ تلاش نموده‌ام شرایطی غیرواقعی را ترسیم نمایم. و اما اصل ماجرا از این قرار است که زیرگونه پلنگی که در غرب آسیا زیست می‌کند، صرف نظر از نام آن «درمعرض خطر Endangered» است، پس باید حفظ شود. بخش عمده این جمیعت در کجا زیست می‌کند؟ بیش از ۶۵ درصد آن در ایران پراکنده است. پس، به نظر می‌رسد منطقی ترین منطقه برای توجه به ارتقای حفاظت، کشور ما باشد. حال، چرا قفقازی‌ها چینی نظری ارائه داده‌اند؟ در ابتدا پیش از هرگونه اظهار نظری، توجه به شرایط انتشار مقاله توسط ایگور خوروزیان (محقق قفقازی) ضروری است. یکی از دستاوردهای سال‌ها مطالعه علمی این محقق شناخته شده این بود که جمیعت پلنگ در کل کشور ارمنستان آنقدر اندک است که تعداد آن‌ها حتی به نصف جمیعت پلنگ در پارک ملی گلستان مانمی‌رسد. نتیجه تلاش‌های زیاد در این کشور فقط ۲ تصویر از پلنگ بود که یکی از آن‌ها هم چند ماه بعد توسط شکارچیان شکار شد. البته این مسئله ناشی از قصور خوروزیان نیست، بلکه مشکل اصلی شرایط آن کشور و البته سایر کشورهایی حوزه قفقاز است. جان کلام اینکه در آن کشورهانه تعداد پلنگ‌های قابل توجه است و نه محدود افراد باقی‌مانده از امنیت برخورداراند حال اگر وضع به همین منوال ادامه باید و پلنگ پسوند ایرانی را به دنبال بکشد، در آن صورت هیچ سازمان حمایت‌کننده‌ای بودجه خود را برای حفظ بخشی با آینده تاریک و مبهم از کل جمیعت پلنگ در غرب آسیا صرف نمی‌کند؛ که این برای قفقازی‌ها اصلاح خبر خوشی نیست. زیرا قفقاز دارای تراکم پایینی از پلنگ در غرب آسیاست و این در حالی است که اصل جمیعت زیستی آن در ایران زندگی می‌کند. پس عمدۀ توجه‌ها به ایران معطوف خواهد شد. آیا تابه‌حال هیچ درباره نیت اصلی نویسنده‌گان آن مقاله و مراد آن‌ها از تغییر نام پلنگ غرب آسیا تأمل کرده‌ایم؟ چرا به رغم آنکه مقاله مذکور اندازه نمونه مناسب و آزمون‌های آماری معتبر داشت، در یک ژورنال معتبر بین‌المللی چاپ نگردید و به قول برخی اساتید در یک ژورنال غیرمعتبر روسی منتشر شد؟ چرا به رغم آنکه از دید IUCN خوروزیان یکی از قابل اعتمادترین محققین در خصوص پلنگ است، با این حال این پیشنهاد وی تا به امروز توسط این نهاد مورد پذیرش قرار نگرفته است؟ ساتونین در میان جانورشناسان روی در قیاس با جانورشناسانی چون اوگنف، پوکاک، نوویکوف و غیره چندان شناخته شده نیست و امروزه نوشته‌های پوکاک از سوی IUCN مبنای دسته بندی‌های علمی،

انجمن یوزپلنگ ایرانی تشکیل می‌دهد:

پایگاه اطلاعات گربه‌سانان کوچک ایران

و بیر مازندران و در خطر انقراض قرار گرفتن یوز آسیایی و پلنگ ایرانی شد، جلوگیری کرد و راهکار مناسبی را بدین منظور تدوین نمود.

با توجه به نکات ذکر شده انجمن یوزپلنگ ایرانی قصد دارد تا با ایجاد پایگاهی برای جمع‌آوری اطلاعات پراکنده گربه‌سانان کوچک ایران در بلند مدت، به تعیین پراکنش واقعی و وضعیت کنونی و به روز این گربه‌سانان پردازد و با منسجم ساختن داده‌های موجود و انتشار آن، زمینه را برای شروع پژوهش‌های مستمر جامعه علمی کشور در این زمینه فراهم سازد.

بدین منظور، پرسشنامه‌ای با این هدف طراحی شده است تا نخستین گامها برای نیل به این

گربه‌جنگلی در اسارت، عکس: اسلامی

مقصود برداشته شود. این پرسشنامه در آینده نزدیک بر روی سایت انجمن قرار خواهد گرفت و تمامی علاقه‌مندان به مشارکت در این طرح می‌توانند با مراجعته به آن، به شکل‌گیری هر چه بهتر این هدف کمک کنند. امیدواریم با پاری تمامی پژوهشگران و علاقه‌مندان، گام نخست را محکم برداریم.

بر جمعیت را طی این ماهها تشکیل داده است. طبق مطالعات صورت گرفته، مناطق جنوبی عباس‌آباد می‌تواند یکی از اصلی‌ترین نقاط زادآوری جیره‌ها در حوزه سیاهکوه و عباس‌آباد باشد که همین مسئله یکی از عوامل فرضی مهاجرت از سیاهکوه به سمت عباس‌آباد است. البته، این فرضیه نیازمند بررسی‌های طولانی‌تر و دقیق‌تر می‌باشد. طبق آخرین گزارش‌های رسیده، یوزپلنگ‌ها همچنان در محدوده مذکور در تردد بوده و حتی به تازگی اقدام به شکار یک رأس میش نیز کرده‌اند. بالافاصله پس از این اقدام، چندین دستگاه دوربین تله‌ای از سوی اداره کل محیط‌زیست استان اصفهان و انجمن یوزپلنگ ایرانی به این منطقه ارسال و در مناطق اصلی محل رفت و آمد این خانواده نصب شد.

این اتفاق همواره به کارشناسان یادآوری می‌کند که هنوز بخش‌هایی از کشور

هستند که به رغم آنکه خبر موثی از زیست یوزپلنگ در آنها در دست نیست، با این حال این گربه‌سان ارزشمند همچنان بهباقای خود در این مناطق ادامه می‌دهد. از این میان می‌توان به مناطق حوزه شهرستان‌های کازرون، نیشابور و رفسنجان اشاره کرد که اخیراً مدارک قطعی دال بر حضور یوز در این مناطق نیز بدست آمده است. ولی آنچه مهم‌تر است لزوم حفاظت از یوز در ورای مرزهای سیاسی استان‌ها است. ادارات کل محیط‌زیست استان‌ها باید برای حفاظت کارامدتر گونه‌های خود، بخصوص آن‌هایی که مانند یوزپلنگ از گستره‌خانگی و شعاع حرکتی وسیع تری برخوردار هستند، اقدامات حفاظتی هماهنگی را انجام داده و حتی به لحاظ علمی و کارشناسی با یکدیگر تبادل نظر کنند. پیامد اقدامات حفاظت مؤثر را گاهی اوقات نمی‌توان در همان منطقه مورد ارزیابی قرار داد، بلکه، نیازمند پایش زیستگاه‌های پیرامونی است که همواره فراتر از مرزهای سیاسی است.

میش (به احتمال زیاد شکار شده توسط یوزپلنگ)، عکس: اکبری

حفظ در ورای مرزها

مناطق مرزی دو استان اصفهان و یزد نشانه امیدبخشی است. محدوده یاد شده، تنها زیستگاه جبیر در مناطق فوق‌الذکر است که احتمالاً بخشی از غذای این خانواده می‌باشد. هنوز بخش‌هایی از کشور هستند که به رغم آنکه خبر موثی از زیست یوزپلنگ در آنها در دست نیست، با این حال این گربه‌سان ارزشمند همچنان بهباقای خود در این مناطق ادامه می‌دهد. از این میان می‌توان به مناطق حوزه شهرستان‌های کازرون، نیشابور و رفسنجان اشاره کرد که اخیراً مدارک قطعی دال بر حضور یوز در این مناطق نیز بدست آمده است. ولی آنچه مهم‌تر است لزوم حفاظت از یوز در ورای مرزهای سیاسی استان‌ها است. ادارات کل محیط‌زیست استان‌ها باید برای حفاظت کارامدتر گونه‌های خود، بخصوص آن‌هایی که مانند یوزپلنگ از گستره‌خانگی و شعاع حرکتی وسیع تری برخوردار هستند، اقدامات حفاظتی هماهنگی را انجام داده و حتی به لحاظ علمی و کارشناسی با یکدیگر تبادل نظر کنند. پیامد اقدامات حفاظت مؤثر را گاهی اوقات نمی‌توان در همان منطقه مورد ارزیابی قرار داد، بلکه، نیازمند پایش زیستگاه‌های پیرامونی است که همواره فراتر از مرزهای سیاسی است.

سرویس پژوهش: احسان محمدی مقانکی - انجمن یوزپلنگ ایرانی به منظور تعیین پراکنش واقعی و وضعیت کنونی گربه‌سانان کوچک جنه و فراهم‌سازی شرایط پژوهش‌های مستمر برای جامعه علمی کشور، اقدام به ایجاد پایگاه جمع‌آوری اطلاعات پراکنده آنان می‌کند.

ایران دارای تنوع بالایی از گربه‌سانان است که شامل ۸ گونه می‌شود. با این وجود اطلاعات ما درباره این خانواده اندک است. در سال‌های اخیر با توجه به اهمیت این امر، پژوهش‌هایی درباره یوز آسیایی و پلنگ ایرانی- در قالب پژوهش حفاظت از یوزپلنگ آسیایی، تحقیقات تشكیل‌ها و انجمن‌های غیردولتی، محیط‌زیستی پژوهشگران و دانشجویان - انجام پذیرفته که بخشی از این کمبود اطلاعات را جبران نموده است و با ادامه‌ی این روند می‌توان به افزایش دانسته‌های ما درباره این دو گربه‌سان بزرگ جنه ایران امیدوار بود.

گربه‌سانان کوچک ایران، با وجود طیف گستردۀ زیستگام، پراکنش وسیع و تنوع بالا هیچ‌گاه مورد بررسی دامنه‌داری

سرویس پژوهش: آرش صادقی - حضور ۴ قلاده یوزپلنگ در زیستگاه‌های منطقه شکار ممنوع عباس‌آباد و پراکنده‌ی این گربه‌سان در سایر استان‌ها، مستلزم حفاظت کارآمدتر و خارج از مرزهای سیاسی توسط ادارات کل محیط‌زیست استان‌های همسایه است.

صبح یکی از روزهای تیر ماه سال جاری، در یکی از زیستگاه‌های منطقه شکار ممنوع عباس‌آباد نایین ۴ قلاده یوزپلنگ توسط یکی از همیاران محیط‌زیست مشاهده شد. براساس توصیف وی، یکی از یوزها بزرگتر از سایرین بود و ۳ یوز دیگر نیز دارای موهای بلندی در پشت گردن بودند. این مشاهده نشان دهنده آنست که جانوران مذکور احتمالاً خانواده‌ای متشكل از یک مادر و سه توله پارسالی (کمتر از یک و نیمه ساله) بوده‌اند. مشاهدات این همیار محیط‌زیست بلاعف‌الصلة توسط اکیپی از مأمورین اداره

محیط‌زیست نایین مورد بررسی دقیق قرار گرفته و تأیید شد. اما مسئله زمانی جالب‌تر می‌شود که در اواسط دی ماه ۱۳۸۶، محیط‌بانان پارک ملی سیاهکوه واقع در جنوب این منطقه که در حوزه شهرستان اردکان بزد واقع است، برای نخستین بار به یک خانواده چهار قلاده‌ای یوزپلنگ که از یک مادر همراه با ۳ توله جوان امسالی تشکیل شده بود، برخورد کردند. پس از آن مشاهده، حضور این یوزها دیگر در حوزه سیاهکوه به صورت رسمی گزارش نشده است. به‌نظر می‌رسد که یوزهای عباس‌آباد احتمالاً همان یوزهای سیاهکوه هستند که یک منطقه دشتی موسوم به کفه میانکوه را به طول حدود ۵ کیلومتر به سمت شمال طی نموده و پس از ۶ ماه سر از

یوزپلنگ‌ها بخصوص در سال‌های نخست زندگی خود دارای مرگ و میر بالایی هستند و زنده ماندن ۳ توله در این دو منطقه، نشانه امیدبخشی برای آینده این گونه ارزشمند در

◇ گلستانک، نگارخانه گنجشک‌سانان ایران ◇

سرویس پژوهش: باقر نظامی - تنوع بوم‌سازگان‌ها در ایران موجب تنوع شکفت‌انگیزی در حیات‌وحش شده است تا حدی که به علت غنای گونه‌یی گیاهان و جانوران، ایران را کشور تضاده‌امی خوانند.

در این بین تنوع پرندگان کم‌نظر است. با وجود اینکه ایران از لحاظ گونه‌های اندمیک (منحصر به یک منطقه) فقیر است، اما پرندگان‌شناسان تاکنون ۵۱۸ گونه پرندگان را در ایران شناسایی کرده‌اند. یکی از زیستگاه‌های مهم کشور، منطقه امن گلستانک است. این منطقه با وسعت پنجاه هزار هکتار در نیمه شمالی منطقه حفاظت شده البرز مرکزی، در محور جاده کرج- چالوس قرار دارد. گلستانک به علت داشتن تنوع پوشش گیاهی، جانوری و محصور بودن در ارتفاعات و در نتیجه عدم توانایی انسان در دستیابی به آن، به عنوان یکی از زیستگاه‌های نسبتاً بکر حیات‌وحش در کشور است.

طبق بررسی‌هایی که از سال ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۷ در منطقه امن گلستانک توسط تیم تحقیقاتی انجمن یوزپلنگ ایرانی صورت گرفت، در این محدوده کوچک پنجاه هزار هکتاری، تاکنون ۱۰ گونه «سهره» شناسایی شده

است که عبارتند از؛ سهره گلی، سهره طلا، سهره پیشانی سرخ، سهره زرد، سهره بال سرخ، سهره سینه سرخ، سهره سبز، سهره جنگلی، سهره صورتی و سهره دمگاه سفید. این در حالی است که از میان گونه‌های پرندگان ایران تاکنون ۱۸ گونه سهره شناسایی شده است.

منطقه امن گلستانک در مرز دو اکوسيستم البرز مرکزی جنوبی با زیستگاهی نیمه خشک و کوهستانی و البرز مرکزی شمالی که زیستگاهی کوهستانی و با رطوبت بالا است، قرار دارد. در ارتفاعات بالای این محدوده، مراتع باکیفیت و در

دامنه‌های شمالی‌تر آن، جنگلهای پهن برگ قرار دارند. این تنوع زیستگاه‌ها موجب شده که این اراضی خاستگاه گونه‌های متفاوتی از پرندگان به‌ویژه گنجشک‌سانان باشد. همچنین از میان ۹ گونه چرخ‌ریسک از سه خانواده، ۵ گونه شامل «چرخ‌ریسک سرسیاه»، «چرخ‌ریسک پس سرسفید»، «چرخ‌ریسک سرآبی»، «چرخ‌ریسک بزرگ» و «چرخ‌ریسک دم دراز» در این منطقه شناسایی شده است. همچنین هر سه گونه «کمرکولی» را نیز به راحتی می‌توان در این منطقه بکر مشاهده کرد.

انجمن یوزپلنگ ایرانی برگزار کرد: دوره کلاس‌های آموزش حیات‌وحش

ارائه شد. قابل ذکر است که دوره مذکور در طی شش روز برگزار شد. در این دوره ۳۰ نفر از دانشجویان، محیط‌بانان و علاقمندان حیات‌وحش کشور از شهرهای مختلف شرکت کردند. با توجه به استقبال شرکت‌کنندگان، انجمن یوزپلنگ ایرانی قصد دارد دومین دوره آموزش تخصصی حیات‌وحش را در پاییز امسال برگزار نماید.

سرویس فرهنگی: فرشید جعفرزاده - انجمن یوزپلنگ ایرانی اولین دوره آموزش تخصصی حیات‌وحش خود را با هدف تأمین نیاز آموزش‌های تخصصی دانشجویان و فعالان عرصه حیات‌وحش کشور در بخش‌های مختلف اعم از پرندگان‌شناسی، خزندگان‌شناسی و عکاسی از حیات‌وحش در تیرماه سال جاری در محل دفتر انجمن برگزار کرد.

کلاس‌های آموزش پرندگان‌شناسی طی سه روز و به مدت ۱۰ ساعت توسط مهندس باقر نظامی ارائه شد که شرکت‌کنندگان، با پرندگان ایران و روش‌های شناسایی آنان در طبیعت آشنا شدند. در کلاس آموزشی خزندگان‌شناسی نیز که توسط مهندس کامران کمالی تدریس شد، کلید شناسایی خزندگان و دوزیستان ایران به مدت ۸ ساعت به شکل عملی به حاضران در کلاس ارائه شد. در کلاس آموزش عکاسی از حیات‌وحش موضوعاتی از قبیل مدل‌های دوربین و لنز، کادربرنده، تکنیک‌های عکاسی از حیات‌وحش و تکنیک‌های اصلاح کامپیوتري عکس به مدت ۱۰ ساعت توسط مهندس سید بابک موسوی

بسیار متشرکریم

انجمن یوزپلنگ ایرانی در راستای فعالیت‌های پژوهشی و آموزشی خود همواره از کمک و مساعدت‌های معنوی و مالی دوستان و علاقمندان به حیات‌وحش ایران بهره برده است؛ از این رو بر خود لازم می‌داند تا مراتب تشکر خود را از این عزیزان اعلام دارد:

تعاونت محترم محیط طبیعی، دفتر محترم حیات‌وحش و آبیان و مدیریت محترم پروژه حفاظت از یوزپلنگ آسیایی سازمان حفاظت محیط‌زیست، دفتر هدایای کوچک برنامه عمران سازمان ملل متحد (UNDP/GEF/SGP)؛ ادارات کل محترم محیط‌زیست استان‌های اصفهان، تهران، خراسان شمالی، یزد و گلستان؛ ادارات محترم محیط‌زیست شهرستان‌های جاجرم، بافق، نجف‌آباد و نایین؛ سرپرست و محیط‌بانان محترم مناطق حفاظت شده کوه بافق و قرخود؛ سرپرست و محیط‌بانان محترم پناهگاه‌های حیات‌وحش میاندشت و قمشلو؛ فرمانداری محترم بافق، اداره محترم آموزش و پرورش شهرستان بافق؛ شرکت محترم سنگ‌آهن مرکزی ایران؛ مدیریت معاونت و داوطلبین جمعیت هلال احمر شهرستان بافق؛ شهرداری محترم تهران؛ مدیریت و کارکنان محترم موزه طبیعت و حیات‌وحش ایران (دارآباد)، دکتر مجید سیدی، سینا اسماعیلی، محمد مهدی شیخ صراف، محبوبه شیخ صراف، جواد ملکوتی، مرتضی هاشمی، علیرضا امیری و صفورا بهابادی

خبر

فرصتی برای تکثیر پلنگ ایرانی

سرویس پژوهش: کامبیز برادرانی - طبق اعلام اداره کل محیط‌زیست استان مازندران، یک قلاده پلنگ که در محل نگهداری مرغ‌ها در یکی از خانه‌های روستای «چالی» در منطقه کوهستانی از توابع «شیرگاه سوادکوه» به دام افتاده بود، با استفاده از اسلحه بیهوده، زنده‌گیری شد.

این توله پلنگ ماده که در حین عملیات زنده‌گیری زخمی شده بود، به منظور بهبودی کامل به پناهگاه حیات‌وحش سمسکنده ساری منتقل شده و تحت درمان است. توله پلنگ مذکور بسیار پرخاشگر بوده و در حال حاضر در داخل یک قفس کوچک نگهداری می‌شود.

ایرانی نر در موزه طبیعت و حیات‌وحش ایران (دارآباد) تهران نگهداری می‌شود که از بهشهر استان مازندران به این موزه منتقل شده است. طی این سال‌ها تلاش‌های فراوانی از طرف مسئولین موزه مذکور برای آوردن جفت برای این حیوان صورت گرفت، اما تا به امروز بدون نتیجه ماند. حتی تلاش‌های اندکی برای همکاری با باغ‌وحش مشهد که در حال حاضر یک قلاده پلنگ ایرانی ماده در اختیار دارد صورت گرفت، ولی نتیجه‌ای به دنبال نداشت. با زنده‌گیری این توله پلنگ ماده تا به امروز بگذراند که دیگر امکان رهاسازی آن در طبیعت وجود ندارد، به نظر می‌رسد که فرصت خوبی پیش آمده تا با انتقال آن از مازندران به موزه و جفت نمودنش با پلنگ نر مازندرانی بتوان گامی مهم درجهت تکثیر این زیرگونه در اسارت برای نخستین بار در کشور برداشت. البته این بدان معنا نیست که توله‌های حاصله امکان رهاسازی در طبیعت را داشته باشند.

گزارش جشنواره پایانی دو سال فعالیت در بافق:

جشنواره فرزندان سرزمین یوزپلنگ

دعوت مجری برنامه انجام شد و همه در صحبت‌هایشان به نیکی از فعالیت انجام شده در این مدت یاد کرده و از دست‌اندرکارانش تشکر کردند. کلیپ ارائه گزارش کار که از نقاط عطف مراسم اختتامیه و یادگارهای ماندگار جشنواره بود. صحبت‌های خانم دارابی نماینده سازمان ملل زاویه‌اش با یقین سخنرانی‌ها فرق داشت، اما جالب بود بود و نظراتش در مورد اهداف چنین برنامه‌هایی شنیدنی.

برنامه تئاتر عروسکی بچه‌های کانون پرورش فکری که دکور و نمایشنامه و کارگردانی و گریم همه کار مریب‌انشان بود.

اهدای جوایز تمام مسابقاتی که در چند ماه آخر برگزار شده بود از جمله نقاشی و مقاله‌نویسی و همین مسابقه

دو برگزار شده در این دو روز و تقدیر از همکاران محلی و بومی که در دوره‌های مختلف به انجمن کمک کرده بودند و تجلیل اهدای لوح تقدیر به مسئولینی که همیار اجرای طرح بودند پایان بخش برنامه بود.

و همه رفتند تا هر کس در هر جایگاهی که قرار دارد و به فکر کاری دیگر باشد تا گامی دیگر برداشته شود برای جلوگیری از انقراط دوست خوب بچه‌های سرزمین یوزپلنگ با خال‌های مشکی تو پرا!

حاشیه‌ها

۰۱ از یک هفته قبل پوسترهاي جشنواره در مدارس و ادارات شهر نصب شد. کارت‌های دعوت به دست دوستان در تهران و یزد و بافق رسید و چند بیلبورد هم در سطح شهر بافق نصب شد.

۰ طراحی منحصر به فرد پوستر جشنواره تحسین همه را به همراه داشت و همین امر موجب شده تا با گذشت چند ماه هنوز آن را روی برخی بوردهای ادارات دید.

۰ پوشش خوب رسانه‌ای برنامه در اخبار و شبکه استانی و مصاحبه رادیویی و درج خبر و پیش خبر در چند روزنامه سراسری مثل اعتماد، کارگاران، جام جم و خبرگزاری فارس و ... موجب می‌شود تا از تلاش بر و بچه‌های رسانه‌ای مرتبط با انجمن تشرک ویژه داشته باشیم. گزارش مبسوط خبرنگار همشهری (خانم حدادی) هم همان هفته در دوچرخه (ضمیمه نوجوان روزنامه همشهری) و همشهری آنلاین منتشر شد.

۰ استقبال خوب دختران مقطع دیستان از مسابقه دو میدانی و اصرار آن‌ها سبب شد تا برخلاف آنچه اعلام شده بود، برای آنان نیز مسابقه دو برگزار شود.

۰ تیز اختتامیه در طول برگزاری جشنواره ساخته شد. در لابلای شلوغی‌ها و کارهای در نقاط خلوات‌تر می‌توانستیم فتح الله امیری را پیدا کنیم که سخت مشغول ساخت این تیز بود.

۰ روسای فرمانداری، آموزش پرورش، محیط‌زیست، کانون پرورش فکری، جمعیت جوانان هلال احمر همراه با معاونین شان برای اختتامیه آمدند به غیر از امام جمعه که معاون ندارد و با فرماندار آمده بود.

۰ روز اول جشنواره پنج شنبه ۱۲ اردیبهشت روز معلم بود. همین بهانه‌ای شد تا همان شب در یک برنامه داخلی از طرف انجمن از آموزشگران طرح و معلم‌های همراه گروه تقدیر شود.

۰ این اسم جشنواره هم داستان زیادی داشت، انتخابش و به خاطر سپردنش توسط دیگران «بچه‌های دره‌های یوزپلنگ‌ها» نتیجه یکی از همین به خاطر سپردن‌ها بود! جدای از پوشش‌های خبری، چند نفر از بچه‌های همراه گروه برگزاری، در وبلاگ‌های شخصیشان خاطره‌های متفاوتی از این برنامه ثبت کردند.

۰ راهروی انتهایی مربوط به معرفی انجمن و فعالیت‌های صورت گرفته در این دو سال در قالب‌های عکس و استند و بنر و نمودار بود، که از مراحل آغازین طرح تا نقطه برگزاری جشنواره و نمونه ابزارهای آموزشی طراحی و ساخته شده در مراحل مختلف و نمونه‌های استفاده شده توسط شرکت‌کنندگان در برنامه‌ها را شامل می‌شد.

۰ در کنار در ورود و خروج علاوه بر دفتر پیشنهاد و انتقاد که بیشتر جنبه یادبود پیدا کرده بود. چند کاغذ بزرگ به دیوار چسبانده شده بود با چند مازیک کنارش. «دست نوشته‌های خال خالی» دفتر دیواری یادگاری‌های بچه‌ها بود که تا آخر نمایشگاه چند بار پر شد و کاغذهای سفید جدید جایش را گرفت.

مسابقه ورزشی برای دانش آموزان مقطع راهنمایی بعد از ظهر پنج شنبه دختران دانش آموز در وزرشگاه شهرداری آهن شهر جمع شدند تا با دویدن روی پیست خاکی دور چمن سبز وزرشگاه و شرکت در مسابقه دومیدانی به یاد همه بیاورند که قهرمانان سرعت حیوانات نباید منقض شود. و صبح فردادی آن روز خیابان مسجد جامع منتهی به میدان

مرکزی شهر و مزار امامزاده عبدالله زیر گامهای چاپک نوجوانان شرکت‌کننده در مسابقه دوی پسران بود با شعار «نمی‌گذاریم منقض شود» بود. این مسابقه در سطح شهر و با هماهنگی به عمل آمده توسط تربیت بدنی آموزش و پرورش، نیروی انتظامی و اورژانس بدون دردسر برگزار شد.

مراسم اختتامیه

عصر روز دوم مراسم اختتامیه برگزار شد. قرآن، سرود جمهوری اسلامی، صحبت‌ها و اعلام برنامه مجری، خوش‌آمد گویی و صحبت کوتاه دیگر جشنواره آقای مرتضی اسلامی شروع برنامه بود. سخنرانی امام جمعه شهر، حجه السلام والمسلمین سلیمانی و فرماندار و ریاست آموزش و پرورش با فاصله پخش تیز و

مهدي شيخ صراف - دیگر کار برای همه جا افتاده بود. هفته به هفته جمع شدن در دفتر انجمن یوزپلنگ ایرانی، جمع و جور کردن وسایل لازم، بررسی لیست‌ها، رفتن به راه‌آهن، سوار قطار شدن، طی کیلومترها مسیر روی ریل‌های اسب آهنی و پیاده شدن در شهری در حاشیه کویر استان بزد، بافق، برای انجام پروژه آموزشی «توانمندسازی جامعه محلی و آگاه سازی برای حفاظت از یوزپلنگ آسیایی در منطقه حفاظت شده کوه بافق». سر و کله زدن با دانش آموزان، کمک گرفتن از همکاری با شورای ایاری روستاهای، پیش تشكیل کارگروه محلی، هم کلام شدن با افراد علاقه‌مند در روستاهای همکاری با شورای ایاری روستاهای، پیش برد مرحله‌ای دیگر از کار، گزارش‌نویسی در مسیر بازگشت و جلسه‌های بعدی و سفرهای بعدی و... تا اینکه پس از طی پیچ و خمها، جاده قدری صاف شد و نقطه پایان خودش را نشان داد. نقطه‌ای که به هیچ وجه نمی‌شد بی سر و صدا به آن رسید. جمع‌بندی نتایج کار همیشه شیرین ترین قسمت آن است. وقتی که بر می‌گردی و پشت سرت رانگاه می‌کنی و مسیر طی شده را با تمام تجربه‌هایش به خاطر می‌سپاری. برای این کار چه همراهانی بهتر از هم سفرهای این مسیر طولانی، آن هم به درازای دو سال...

۱۲ و ۱۳ اردی بهشت ماه ۸۷ شهر بافق و مردمش میزبان یک اتفاق بی‌سابقه بودند؛ انجمن یوزپلنگ ایرانی پس از دو سال فعالیت مستمر آموزشی، جشنواره «فرزندان سرزمین یوزپلنگ» را به عنوان یک حسن ختم به یادماندنی برای جمع‌بندی بخش اصلی فعالیت‌های خود با محوریت مردم و کودکان اطراف منطقه حفاظت شده کوه بافق، در سالن همایش‌های آهن شهر این شهرستان برگزار کرد.

برنامه جشنواره برای دو روز پنج شنبه و جمعه برنامه‌های ریزی شده بود و شامل سه قسمت بود که در چند محل مختلف شهر برگزاری شد.

نمایشگاه آثار و دستاوردهای گزارش فعالیت‌ها

این نمایشگاه در سرای ورودی سالن همایش‌های آهن شهر به مدت دو روز برپا شد و دانش آموزان مدارس به صورت فردی و گروهی همراه با اعضای خانواده و یا معلمان خود از آن بازدید کردند. این نمایشگاه دارای چند قسمت مختلف بود:

(الف) غرفه‌های سازمان‌ها و تشكيل‌ها، که اداره محیط‌زیست با ماكتی از یوزپلنگ ایرانی و عکس‌هایی از این حیوان زیبا که متعلق به خود منطقه حفاظت شده کوه بافق بود، انجمن همیاران سبز روستای شیطور با ارائه نمونه محصولات و گزارش فعالیت‌هایشان و کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان با نمونه کاردستی‌ها و نقاشی‌های بچه‌ها درباره یوزپلنگ ایرانی در آن حضور داشتند.

(ب) قسمت نمایش فیلم که در آن کلیپ‌های آموزشی و مستندهای کوتاه برای بازدید کنندگان روی پرده نمایش داده می‌شد.

(ج) غرفه ابزار و وسایل و اشیاء مربوط به کار تحقیقاتی، بر روی یوزپلنگ مثل وسایل مربوط به رادیو تله‌متري، دوربین‌های تله‌ای، نمونه جای پا و سرگین متعلق به یوزپلنگ، پوسترهاي آموزشی و تصویر حیوانات مشابه و که از غرفه‌های پرمخاطب نمایشگاه بود.

(د) بازی یوز و پله که در فضای باز جلوی نمایشگاه برقرار بود و همیشه چند نفر در حال اندختن تاس و شمردن خانه‌ها برای رسیدن به نقطه پایان روی صفحه بزرگ آن دیده می‌شدند.

با محیط‌بازان

محمد رضا حلوانی متولد سال ۱۳۵۶، یکی از محیط‌بازان بالگیزه و پرپور منطقه شکار ممنوع عباس‌آباد نائین است. اهل چوپانان نایین و دارای یک دختر کوچک است. مدتی کار آزاد داشت و مدتی هم به خاطر علاقه شدید به فوتیال در تهران به طور تقریباً حرفه‌ای فوتیال بازی می‌کرده است. ۵ سال است که به منطقه شکار ممنوع عباس‌آباد نائین آمده و به شغل محیط‌بازی پرداخته است.

با تمام مشکلات و سختی‌های کار محیط‌بازی این شغل را کاری خوب و دوست‌داشتنی می‌داند. او می‌گوید: «ما ارتباط‌مان در اداره محیط‌زیست نایین با مردم خیلی خوب است و مردم را با کارهای زیست محیطی آشنا کرده‌ایم. مردم همکاری خوبی با ما دارند. مشکلات‌مان هم که خوب، مثل همه جا کمبود نیرو و امکانات بخصوص وسیله‌نگاری مناسب است، گرچه پاسگاه محیط‌زیست چوپانان در دست احداث است که امیدوارم مقداری از مشکلات ما را حل کند.» شاخصه اصلی محیط‌بازان را علاقه می‌داند. او اعتقاد دارد اگر علاقه به کار در انسان دارد، بخصوص محیط‌بازان چون با طبیعت سر و کار دارد و اگر علاقه نباشد فایده‌ای ندارد. محیط‌بازان منطقه عباس‌آباد نایین علاوه بر گشت و کنترل منطقه و کمین‌های شبانه برای برخورد با شکارچیان غیر مجاز، کارهای سرشماری و بخصوص کارگذاشتن دوربین‌های تلمای رانیز انجام می‌دهند که تا حال موقیت‌های زیادی در ثبت سیاری از گونه‌های نادر در این منطقه داشته‌اند. حلوانی، حیوانات شاخص منطقه را یوزپلنگ، کاراکال، گربه شنی، هوبره و زاغ بور بر می‌شمارد و کاراکال را نیز چند بار دیده است، یک بار هم لاشه گربه شنی پیدا کرده که با انتقال به اداره، معلوم شده که به مرگ طبیعی مرده است. علاقه زیادی به کاراکال دارد، گرچه دسته‌های بزرگ وحش هم که نشان دهنده امنیت منطقه است برای او بسیار خوشحال کننده است. او می‌گوید: «اولین بار که از یک کاروانسرای نسبتاً متزوکه در قسمتی از منطقه که حالت تپه ماهورهای شنی دارد بازدید می‌کردیم، متوجه یک کاراکال شدیم که نمی‌توانست فرار کند. کاراکال را گرفتیم و به چوپانان منتقل کردیم. دو روز بعد حیوان در اثر ضعف بدنی تلف شد و لاشه‌اش به اداره محیط‌زیست اصفهان منتقل شد. اما بار بعد کاراکال دیگری را در تپه ماهورهای مرکزی منطقه دیدیم که بزرگ جثه بود. این جانور با دیدن ما فرار نکرد، قدم زنان از تپه‌ها بالا رفت و ناپدید شد. یک بار هم گربه وحشی دیدم که توانستم دقایقی از آن فیلمبرداری کنم.» یکی از سخت‌ترین و خطرناک‌ترین قسمت‌های زندگی محیط‌بازانی برخورد با مجرمین و شکارچیان است. او می‌گوید: «منطقه ما یکی از بهترین زیستگاه‌های هوبره است. چند سال پیش چند شکارچی عرب را که با راهنمای محلی به شکار هوبره با شاهین آمده بودند را در منطقه بازداشت کردیم. پر هوبره‌ایی که در ماشینشان داخل یک کارتنه بود پیدا شد و بعد هم فیلم شکار و GPS‌شان باعث شد محکوم و به جریمه سنگین ۷۰۰ میلیون ریالی محکوم شوند. یکی از شکارچیان، وابستگی خانوادگی با حکام شیخ نشین جنوبی داشت. بقیه هم تاجر فرش و زعفران بودند که بازداشت و با جریمه سنگین روبرو شدند. جالب اینجاست که حتی در یک مرغداری برای خودشان سوئیت درست کرده بودند! یکی از این افراد دوباره به منطقه آمده بود که باز بازداشت شده و به جریمه ۲۸۰ میلیون ریالی محکوم شد. از آن موقع خدا را شکر دیگر پیدایشان نشد.» جالب‌ترین صحنه‌ای که تا به حال دیده، یک لانه زاغ بور با ۴ جوجه روی یک بوته سور بوده است. او از روزی که لانه را پیدا کرده بود تا روزی که مادر زاغ بورها آن را برای پرواز به بیابان برده همیشه، موقع گشت در منطقه از دور مراقبشان بوده و مرتباً از آنان فیلم و عکس تهیه می‌کرده است.

۶ راس گوزن زرد ایرانی به منطقه حفاظت شده
دز منتقل شدند. معاون محیط طبیعی حفاظت محیط‌زیست خوزستان گفت: این تعداد گوزن زرد از جزیره اشک ارومیه به منظور تکثیر، پرورش و جلوگیری از انقراض این گونه نادر برای نخستین بار به منطقه حفاظت شده دز انتقال یافتدند. وی افروزد: تا پایان امسال ۲۹ کل محیط‌زیست استان خوزستان ۵ دستگاه دوربین مدار بسته در محدوده فیس کشی شده نصب نموده تا بدون ایجاد اختلال در رفتار طبیعی جانوران بتوان آن‌ها را مورد مطالعه قرار داد.

۷ برای اولین بار در استان گیلان از یک قلاده پلنگ عکسبرداری شد. پس از گزارش در گیری دو پلنگ بر روی لشه یک مرد در منطقه دیلمان شهرستان سیاهکل در تیرماه سال جاری دو دستگاه دوربین تله‌ای توسط سامان علی نژاد، کارشناس ادره کل محیط‌زیست گیلان، در منطقه کارگذاری شد. با این کار دو عکس از یک پلنگ بسیار عظیم الجثه تهیه شد که در تاریخ حیات وحش استان بی‌سابقه است. لشه پلنگ نایاب گشته شده توسط این پلنگ نیز به اداره کل محیط‌زیست گیلان انتقال یافته است.

۸ یک قلاده خرس فهوده بر اثر برخورد با یک دستگاه خودروی عموری در جاده پارک ملی گلستان، تلف شد. مسئول روابط عمومی اداره کل حفاظت محیط‌زیست استان گلستان افزود: این خرس در محدوده جاده گرگان-مشهد در منطقه آرمادلو در حین عبور از جاده در اثر تصادف با اتومبیل پراید تلف شد.

۹ «سبز پرس» خبر داده که ستادی برای مبارزه با گرگ‌ها در لالجین همدان تشکیل شده است. این ستاد متشکل از نمایندگانی از بخشداری لالجین، بسیج و اداره محیط زیست این شهر است. حتی شنیده می‌شود که یک شکارچی حرفای نیز با این ستاد فعالیت می‌کند و تاکنون دو قلاده گرگ را از پارک آورده است. این اقدام بخشداری لالجین به دلیل انتشار خبری در نیمه شهریورماه سال جاری مبنی بر ربوه و کشته شدن یک دختر بچه در روتاستی راه‌گذبان لالجین، توسط گرگ بوده است. دفتر امور حیات وحش و موزه‌های تاریخ طبیعی سازمان حفاظت محیط زیست نزدیک شدن گرگ‌ها به شهر را زنده‌گیری و نگهداری چند توله گرگ توسط مردم در خانه‌ها دانسته است. همچنین دلیل دیگری که این دفتر برشمرده، وجود چند دامداری غیر مجاز و رهاسازی ضایعات دامداری در حوالی شهر است. گفتنی است تا کنون کشته شدن ۶ گرگ و زخمی شدن ۴ قلاده دیگر توسط سازمان محیط زیست تایید شده است.

۱۰ مدیر کل حفاظت محیط‌زیست استان کرمان از مشاهده دو قلاده خرس سیاه آسیایی بوسیله کارشناسان این اداره در منطقه زریاب جیرفت خبر داد. کارشناسان این سازمان برای نخستین بار در ایران موفق به تهیه فیلم از این گونه نادر در استان کرمان شده‌اند.

۱۱ مدیر کل محیط‌زیست لرستان گفت: شکارچیان غیرمجاز یک قلاده پلنگ نادر، و هشت راس کل و بز را در این استان شکار کردند. وی افروزد: یک قلاده پلنگ از گونه‌های نایاب و در حال انقراض در منطقه قلایی شهرستان سلسله توسط شکارچیان غیرمجاز شکار شد. وی اظهار داشت: متخلفان توسط ماموران گارد حفاظت محیط‌زیست با هماهنگی ماموران انتظامی محل دستگیر و برای پیگیری پرونده به مراجع قضایی معرفی شدند.

برتری این منطقه بر دشت میرزابایلو پارک ملی گلستان است. بهاین معنا که پناه موجود در بهکده همواره یوزها را قادر می‌سازد تا بتواند بدون آنکه دیده شوند بین مناطق مختلف در رفت و آمد باشند، به سهولت خود را به طعمه نزدیک کنند و به استراحت و زادآوری بپردازند. همین واقعیت در کنار حضور جمعیت نسبتاً مناسب طعمه، دلیل اصلی بقای یوزپلنگ در منطقه بهکده رضوی بوده است.

از سوی دیگر، نظر به فاصله کوتاه دو منطقه بهکده و میرزابایلو (از طریق دره‌های گردنه یا ختی کلا)، به نظر می‌رسد که اصل منبع جمعیت یوز در این منطقه، بهکده بوده است، لیکن یوزپلنگ‌ها به صورت دوره‌ای و موقت به منطقه میرزابایلو گدار کرده‌اند. ولی بدليل

فقدان عوارض توپوگرافیک مناسب در محدوده دشتی این منطقه وجود جمعیت بالای پلنگ در ارتفاعات آن، به صورت دائم در میرزابایلو نمانده و مجرداً یا به سمت بهکده بازگشته یا به سمت میاندشت در جنوب ادامه مسیر می‌دادند.

بررسی‌های به عمل آمده مناطق شمالی بهکده، شامل چارچیل و دوبرآباد، می‌تواند زیستگاه مناسبی برای یوزپلنگ‌ها به حساب آید. این بخش‌ها شامل زیستگاه‌های تپه ماهوری و آبراهه‌های خشک (کال) و عمیق در جهت شمالی جنوبی است. یوزپلنگ با انتخاب این مناطق از امنیت و استقرار خوبی برخوردار است.

براساس راهنمایی‌های مطلعین محلی در منطقه شکار ممنوع بهکده، یک مخی‌گاه و محل استراحت که با احتمال زیاد متعلق به یوزپلنگ بود در داخل یکی از آبراهه‌های عمیق این منطقه (چارچیل) مورد بررسی قرار گرفت. این مخفی‌گاه که در دیواره یک آبراهه عمیق بود، دور از دسترس قرار داشت. در داخل مخفی‌گاه، نشانه‌های زیادی از یوزپلنگ اعم از رد، سرگین و جای پنجه بر دیواره مشاهده شد.

در این راستا تلاش فراوانی صورت گرفت تا با استفاده از دوربین‌های تله‌ای توان از وجود احتمالی یوزپلنگ در محل تصاویری ثبت شود. اما متاسفانه دوربین‌های کار گذاشته شده به سرقت رفته و این خود باعث برهم خوردن امنیت زیستگاه و عدم مراجعه یوزپلنگ به محل مزبور شد.

در این مطالعه مستمر که به مدت یک سال با همکاری اداره کل حفاظت محیط زیست استان خراسان شمالی در منطقه بهکده و مناطق پیرامونی آن صورت گرفت، گزارش‌های متعددی از حضور یوزپلنگ در منطقه گردآوری گردیده و نشانه‌های مستند متعددی از این گونه در بخش‌های عدتاً شرقی منطقه بدست آمد. اما بر اساس موارد و روش‌های مطالعاتی که بطور خلاصه ذکر شد می‌توان نتیجه‌گیری نمود که بطور قطع یوز در این منطقه حضور دارد، ولی جمعیت آن بسیار انگشت شمار بوده و احتمالاً کمتر از ۵ قلاده است.

لازم به ذکر است که این منطقه، نزدیک ترین زیستگاه قطعی یوزپلنگ ایرانی به مرزهای کشور می‌باشد. نظر به آنکه براساس گزارش IUCN، ترکمنستان آخرین کشوری بوده که خارج از مرزهای ایران در سال ۱۹۸۲ یوزپلنگ بطور مستند گزارش شده است، این احتمال همواره وجود دارد که در صورت افزایش و انتشار یوزها از این منطقه، یوزها شاید بتوانند دوباره سر از ترکمنستان درآورند.

بهکده رضوی جولانگ یوزپلنگ ایرانی

باقر نظامی

یوزپلنگ مانند سایر جانوران، برای بقای خود دو نیاز اصلی دارد: غذا و پناه. بولن و رابینسون (۱۹۹۹) بیان می‌کنند «پناه هر عارضه فیزیکی یا زیستی یا مجموعه‌ای از عوارض است که پناهگاهی در برایر ناملایمات جوی بوده و در برایر طعمه‌خواران به جانور امکان بقا می‌دهد و طعمه‌خواران را

بدون شک بهکده رضوی یکی از زیستگاه‌های یوزپلنگ در ایران به شمار می‌رود و حضور تعداد محدودی از آن در این منطقه حتمی است

قادر می‌سازد تا بدان وسیله طعمه خود را شکار نمایند.» در واقع، وجود تپه ماهورها و عوارض توپوگرافیک متعدد و آبراهه‌های عمیق و طولانی در محدوده بهکده دلیل

آهوی شکار شده توسط یوزپلنگ، عکس: شادمهر

منطقه شکار ممنوع بهکده رضوی در استان خراسان شمالی، در فاصله ۱۳۰ کیلومتری شهرستان مانه و سملقان قرار داشته و وسعت آن ۲۳ هزار هکتار می‌باشد. در امتداد جنوبی آن مرز شمالی منطقه حفاظت شده قرخود قرار دارد. این منطقه در حال حاضر توسط اداره کل حفاظت محیط‌زیست خراسان شمالی با همکاری پرسنل حراست شرکت کشت و صنعت بهکده رضوی (به عنوان همیاران افتخاری) حفاظت می‌شود. پستانداران شاخص این منطقه عبارتند از یوزپلنگ آسیایی، پلنگ، گربه وحشی، خرس قهوه‌ای، قوچ و میش اوریال، کل و بز و آهو. گونه‌های مختلف پرنده‌گان در این منطقه حضور دارند که از مهمترین آن‌ها می‌توان به باقرقره شکم‌سیاه، شاهینیان، عقاب‌ها و کیک اشاره نمود. طی یک سال مطالعه در این منطقه حدود ۸۸ گونه از انواع پرنده‌گان در این منطقه شناسایی شده است.

منطقه شکار ممنوع بهکده رضوی از گذشته جمعیت قابل توجهی از آهو را در خود جای داده است، بطوریکه طبق اظهارات مطلعین محلی، تا اوایل دهه ۱۳۷۰ حدود ۷۰۰ رأس آهو در این منطقه زیست می‌کرده و دسته‌های ۷۰ رأسی از این گونه در این منطقه مشاهده می‌شده است؛ ولی امروزه جمعیت آهو در این منطقه بر اساس سرشماری‌های صورت گرفته بهزحمت بالغ بر ۲۰۰ رأس می‌شود. از سوی دیگر، بدليل وجود زیستگاه‌هایی با عوارض توپوگرافی خاص، تپه ماهورهای متراکم، آبراهه‌های عمیق و طولانی و امنیت نسبتاً بالا، یوزپلنگ نیز از گذشته در این منطقه زیست می‌کرده است. با این حال، به رغم ساخته بالای حضور یوزپلنگ در این منطقه، هیچ گزارشی درخصوص وضعیت این جانور در این منطقه در دست نیست. تنها «ظیمه حجی» در پایان نامه کارشناسی خود در سال ۱۳۶۵ به حضور این جانور در این منطقه اشاره کرده و اسدی (۱۹۹۷) به نقل از کارگر ادعا می‌کند که در سال ۱۳۶۹ یک یوز در بهکده مشاهده شده است.

از سوی دیگر، در منابع مختلف به کرات حضور یوزپلنگ در پارک ملی گلستان ذکر شده است (کیابی و همکاران ۱۳۷۳، ضیایی ۱۳۷۵، اسدی ۱۹۹۷). طبق اظهارات نظر کیابی و همکاران (۱۳۷۳) تا سال ۱۳۵۷ حداقل ۳ قلاده یوزپلنگ در پارک ملی گلستان زیست می‌کرده است. اسدی نیز در گزارش خود در سال ۱۹۹۷ به نقل از فریبرز شکرایی بیان می‌کند که محیط‌بانان پارک ملی گلستان مشاهده کرده‌اند که در سال ۱۳۷۱ در محدوده دشت، یوزپلنگی به یک توله سگ حمله کرده و آن را کشته است. البته به نظر می‌رسد جانور مذکور پلنگ بوده باشد، نه یوزپلنگ.

براساس مطالعات انجام گرفته، هیچ یک از محیط‌بانان پارک ملی گلستان تاکنون یوزپلنگ مشاهده نکرده‌اند. نظر به آنکه در حال حاضر دشت میرزابایلو جمعیتی بالغ بر حداقل ۲۰۰ رأس آهو داشته و از امنیت بالایی نیز برخوردار است، همواره این پرسش پیش می‌آید که چرا یوزپلنگ در این منطقه حضور ندارد؟ ولی در منطقه بهکده که امنیت و تراکم آهوی پایین‌تری دارد، زیست می‌نماید؟ پاسخ این پرسش را باید در این واقعیت جستجو کرد که

بیانیه روز یوزپلنگ ایرانی

بیانیه خبرنامه داخلی انجمن یوزپلنگ ایرانی است که برای اطلاع رسانی پیرامون فعالیت‌های این انجمن درباره یوزپلنگ و سایر گونه‌های حیات‌وحش در کشور تهیه و توزع می‌گردد. نهایت تلاش هیأت تحریریه بر آن است تا این خبرنامه را به صورت فصلنامه در اختیار دانشجویان، اساتید، کارشناسان، مدیران، محیط‌بانان و علاقه‌مندان قرار داده و در این راه، نیازمند همیاری و همفکری شما هستیم.

سردیبیر:
فاطمه حسینی زواری

ویرایش:
فاطمه شهبازی
اسماعیل صفرزاده

صفحه آرایی:
حمدیرضا میرزاده

همکاران این شماره:
مرتضی اسلامی دهکردی
نریمان اسماعیلی
کامیز برادرانی
محمد بهشتی زواره
فرشید جعفرزاده
مهند شیخ صراف
آرش صادقی
محمد صادق فرهادی نیا
احسان محمدی مقانکی
باقر نظامی

چاپ:
کامران کمالی

انجمن یوزپلنگ ایرانی، یک سازمان غیردولتی زیست محیطی، مستقل و غیرانتفاعی است که از سال ۱۳۸۰ برای حفظ آخرين بازمانده‌های یوزپلنگ ایرانی فعالیت می‌کند. اهداف این انجمن عبارتند از:

- (۱) مطالعه و تحقیق در مورد حیات وحش، بویژه یوزپلنگ و زیست بوم‌های مرتبه با آن؛
- (۲) تنویر افکار عمومی به منظور ارتقای سطح آگاهی جامعه در مورد محیط زیست، حیات وحش و یوزپلنگ؛

- (۳) حفاظت از حیات وحش، بخصوص یوزپلنگ و زیستگاه‌های آن

برای کسب اطلاعات بیشتر درمورد انجمن و فعالیت‌های آن با ما تماس بگیرید:

تلفن/فکس: (۰۲۱) ۸۸۰۰۵۹۲۶
همراه: ۰۹۱۲۸۱۱۱۴۲۳

نشانی پستی:

تهران، صندوق پستی ۱۴۱۵۵-۸۵۴۹
نشانی دفتر: تهران، خیابان کارگر شمالی، روبروی مرکز قلب، خیابان شکرانه، پلاک ۵، طبقه دوم، واحد ۵
پست الکترونیک: info@wildlife.ir
وب سایت: www.wildlife.ir

برای حفاظت از حیات وحش

گزارش دومین جشنواره «روز حفاظت از یوزپلنگ ایرانی»

روز یوزپلنگ ایرانی در دومین سال

سرویس فرهنگی: مرتضی اسلامی دهکردی - دومین جشنواره «روز حفاظت از یوزپلنگ ایرانی» باحضور تشکل‌های محیط‌زیستی، هفتم شهریور ماه در موزه طبیعت و حیات‌وحش ایران (دارآباد) برگزار شد. از سال گذشته برای بزرگداشت ۹ شهریور ارگان‌های مختلف برنامه‌های متعددی برای بزرگداشت «روز حفاظت از یوزپلنگ ایرانی» انجام دادند. امسال اولین جشنواره «کودک، سلامت، صلح و محیط‌زیست» توسط موزه دارآباد در تاریخ ۵ الی ۸ شهریور ماه برگزار شد. بهعلت تقارن زمانی این جشنواره با ۹ شهریور، روز آخر جشنواره به روز یوزپلنگ اختصاص داده شد و انجمن یوزپلنگ ایرانی و دیگر تشکل‌های محیط‌زیستی با شرکت در این مراسم مختلف برنامه‌های عموم در زمینه یوزپلنگ و حفاظت از آن پرداختند. در جشنواره امسال فعالیت‌های مختلفی برای عموم بهویژه کودکان، طراحی و اجرا شد. در غرفه انجمن از طریق تابلوهای آموزشی و توزیع بروشور توضیحاتی در مورد یوزپلنگ ارائه شد. در طول زمان برگزاری جشنواره کارشناسان سالن‌های موزه دارآباد، دانش آموzan بودند که با گریم و لباس یوزپلنگ توضیحات لازم را به بازدیدکنندگان ارائه می‌دادند. بازی «یوز و پله» یکی از بخش‌های جذاب جشنواره بود. بچه‌ها در این بازی با طعمه‌ها و عوامل تهدید یوزپلنگ ایرانی آشنا می‌شدند. برنامه ویژه انجمن در جشنواره امسال برنامه نقالی «هفت خال» بود. این برنامه

بیانیه «روز حفاظت از یوزپلنگ ایرانی» سال ۱۳۸۷

۱) در هر شغل و مقامی با تخریب زیستگاه یوزپلنگ مقابله کنیم.
۲) در خشان، همت بلند و مستولیت سنگین ما ایرانیان است.
۳) محیط‌بانان سازمان حفاظت محیط‌زیست را که سربازان خط مقدم حفاظت از حیات‌وحش هستند، را در حفاظت از مناطق یاری کنیم.
۴) مشاهده یوزپلنگ در هر نقطه از ایران را به اداره حفاظت محیط‌زیست شهرمان اطلاع دهیم.
۵) اطلاعات خود در مورد یوزپلنگ را افزایش داده و آن را به هر شکل - چه از طریق صحبت شفاهی و چه با بکارگیری هر رسانه و امکاناتی که در اختیار داریم - به دیگران هم منتقل کنیم.
۶) اخبار مربوط به یوزپلنگ را دنبال کرده و آن‌ها را به اطلاع دیگران برسانیم.
۷) اهمیت حفاظت از یوزپلنگ و دیگر گنجینه‌های طبیعی سرزمین مادریمان را به کودکان، که آینده‌سازان این مژ و بوم هستند، آموزش دهیم.
۸) این اطمینان داریم اگر همه با هم، اعم از فرد یا گروه، دولتی و غیردولتی، کوچک و بزرگ، تمام توانمان را برای حفاظت از یوزپلنگ به کار گیریم، مقابله فرزندانمان و جهانیان را سفید خواهیم بود. به امید روزی که جمعیت یوزپلنگ ایرانی افزایش یافته و از این وضعیت بحرانی خارج شود.
۹) شهریور، روز حفاظت از یوزپلنگ آسیایی، یادآور سابقه در خشان، همت بلند و مستولیت سنگین ما ایرانیان است.
۱۰) شهریور به یادمان می‌آورد که ایران تنها کشور قاره کهن است که توانسته نسل یوزپلنگ آسیایی را زنده نگه دارد. ۹ شهریور یادآور عهدیست که برای حفاظت از آخرين بازمانده‌های این گونه ارزشمند با یکدیگر بستیم.
۱۱) شهریور به ما یادآوری می‌کند که برای حفظ این میراث طبیعی چه مسئولیت سنگینی در مقابل خالق هستی و در قبال جهانیان داریم. ۹ شهریور وعده ما برای دست به دست هم دادن، هم قسم شدن و یکی شدن برای حفاظت از نسل یوزپلنگ نسل یوزپلنگ آسیایی (ایرانی) عدم آگاهی کافی تهدید نسل یوزپلنگ آسیایی (ایرانی) عدم آگاهی کافی وجود داشت شاهد تجزیه و تخریب زیستگاه یوزپلنگ بوسیله جاده، معدن، چرای بی رویه دام و ... نبودیم. پس مهم‌ترین وظیفه ما بعد از حفاظت از زیستگاه‌های یوزپلنگ، نشر آگاهی در مورد آن است. ما بار دیگر در این روز هم پیمان می‌شویم تا:
۱۲) در زیستگاه یوزپلنگ به هیچ وجه شکار نکنیم.